

Беџим Сејрановић

ПОУБАВ КРАЈ

Културна установа

Б Л Е С О К

Е Д И Ц И Ј А

С.р.

С О В Р Е М Е Н

Р О М А Н

своерачно

Copyright за македонското издание: © Културна установа Блесок, 2013.
Copyright of the translation: © S. Fischer Foundation by order of TRADUKI
Сите права се задржани.

Ниеден дел од оваа публикација не смее да биде репродуциран на кој било начин без претходна писмена согласност на издавачот.

Наслов на оригиналот: Bekim Sejranović, “Ljērši kraj”

Издавањето на ова дело беше поддржано од ТРАДУКИ, литературна мрежа, на која припаѓаат Сојузното министерство за европски и меѓународни прашања на Република Австрија, Министерството за надворешни работи на Сојузна Република Германија, швајцарската фондација за култура ПроХелвеција, КултурКонтакт Австрија, Гете Институтот Агенцијата за книги на Словенија ЈАК, Министерството за култура на Република Хрватска, Одделот за култура на владата на кнежеството Лихтенштајн, како и Фондацијата за култура на Лихтенштајн и фондацијата „С.Фишер“.

traduki

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје
821.163.42-31

СЕЈРАНОВИЌ, Беким

Пубав крај / Беким Сејрановиќ ; Превод од хрватски: Игор Исаковски. - Скопје : Блесок, 2013. - 256 стр. ; 21 см. - (Едиција с. р. : современ роман / своерачно ; кн. 35)

Превод на делото: Ljērši kraj / Bekim Sejranović. – Белешка за авторот: 249

ISBN 978-9989-59-548-6

I. Sejranović, Bekim види Sejranović, Bekim

COBISS.MK-ID 94637578

Беќим Сејрановиќ

ПОУБАВ КРАЈ

Превод од хрватски:

Игор Исаковски

Културна установа

Б Л Е С О К

2013

1.

Седам во старата колиба на дедовиот „ранч“. Ноќта се истопори во долината и ги заплисна со шума нагрнатите ридови. Тука сум веќе некое време и во мене веќе нема немир. Се чувствувам како човек кој еднаш сакал да напише некаква приказна, но не успеал, зашто приказната ја презела контролата врз стварноста. Повеќе не беше јасно што е стварно, приказната или животот. И дали животот ја пишува приказната, или е можеби обратно.

Стаорецот ровари по таванот без никаков обѕир. Една ноќ се разбудив и го здогледав неговиот опаш како скока над работ од изабениот кауч на кој спиев. Исчезна во дупката под корнизот.

Светилката на плафонот се пали и гасне, веројатно поради прекин во контактот. Сидовите на колибата се полни со дупки од отпаднатиот малтер. Оздола се гледаат штиците од кои колибата првобитно била направена.

„Ранчот“ е нива од седум и пол дулуми која дедо ја купи кога отиде во пензија и тука засади овоштарник со сливи. Се сеќавам на сè, но тоа сега не е важно. Ги нема веќе ни дедо ни мајка (така ја викав баба), ни мојата стара, нивната ќерка. Го нема ни „ранчот“. Сега тоа е во густеж и во заборава заробен овоштарник. Имотот ѝ припаѓа на тетка Зика која ме остави тука да седам колку сакам.

Не знам точно кога дојдов, но летото се приближуваше кон крајот, а сливите гниеја зашто немаше кој да ги набере. Дење стршените брмчеа во борбени формации и се прејадуваа со сокот од презреаните „Унгарки“. Птици со разни големини и бои крескајќи скокаа по тумбите и малку ги колваа плодовите а малку една друга. Навалија некакви крупни скакулци, а и оние ситни, неподносливи мушички кои ти се залетуваат право во очи.

2.

Си ја раскажувам истата приказна безброј пати, како да се надевам дека еднаш ќе смислам поубав крај. Приказната може да започне кога тоа октомвриско попладне, пред две години, паднав во Сава.

Излегов тогаш од реката на тињестиот брег. Додека се качував низ стрмата каллива патека, се лизнав, паднав на газ и се излизгав половина метар назад кон реката. Кога конечно се искачив на врвот од насипот, ги соблеков јакната и маицата. Од телото излегуваше пареа.

Седев некое време на земјата очекувајќи нешто. Мислев дека ќе заплачам, дека, како во некој лош филм, тука на брегот од реката ќе оставам солзите да ми течат низ лицето. Дека тогаш ќе се смирам, ќе ги избришам солзите, ќе се насмевам. Потоа ќе станам и со лесен чекор ќе тргнам во некаква иднина. Каква било. Но не тргнав. Седев на брегот гол до појас и гледав како пупките на цицките ми се здрвуваат.

3.

Веќе некое време слушам гласови. Неколку се. Одделни распознавам и знам дека му припаѓаат на некој јас. За другите не сум сигурен. Изнурнуваат како од бездна, се огласуваат еднаш или двапати и потоа засекогаш исчезнуваат.

Еден од познатите гласови ме подбуцнува дека и не е баш сигурен во тој, така да го наречеме, обид за давење. Му се чини дека само несмасно сум се лизнал и сум пласнал во тињестото плитко. Зајадливо дрдори дека немам мадиња за такво нешто и јас, иако неволно, му признавам дека е во право.

Се гледам и самиот како замислен стојам на брегот на Сава и држам цигара. Гледам во реката, околу мене се слуша грачењето

на враните, срцето почнува да баботи во градите. Чувствувам дека чадот од цигарата ме гуши, знаев дека ќе ме фати оној мој напад со кој живеам веќе неколку години, а кој не знам како да го нарекам. Панично ја фрлам цигарата во калта пред себе и ја гаснам со ѓонот од патиката. Ја гледам својата нога како се мрда и како тлото под неа се измолкнува. Тогаш сфаќам дека паѓам во реката.

Допирот на студената вода ме освести. Панично почнувам да пливам кон брегот оддалечен половина метар, пред да сфатам дека длабочината е едвај малку над појасот.

II

1.

Седам во колибата, палам чкорче и бројам до пет. Пламенот ги лиже врвовите на прстите и болката е тука. На неа секогаш можеш да се потпреш.

Го очекувам гласот на бубот кој секоја ноќ се слуша од блиската шуплива круша.

Се обидував себеси да си раскажам што се случувало во последните две години, но не успевав. Приказната се менуваше зависно од тоа кој од моите гласови ја раскажуваше. Некој од гласовите потполно забораваше одредени епизоди, додека кај друг тие заземаа средишно место.

А имав и премногу време за размислување во дедовата колиба. Почнав да верувам дека сè што треба да се случи всушност веќе се случило. Си умислив дека, анализирајќи го минатото, можам да ја предвидам иднината.

2.

Станав тој октомври пред две години од калливото тло, ја исцедив мократа маица и ја облеков. Пупките и понатаму се насираа низ влажната ткаенина. Повторно мислев на бившата жена и на нејзините цицки. Беа едвај малку поголеми од моите, ама имаа потполно поинаква форма и поетика. Со пупки зашилени и тврди како боцките на пруските шлемови од Првата светска војна. Кога ќе ги загризеш, пукаат забите, испаѓаат некавалитетните амалгамски пломби.

Во тој период се обидував да не мислам на неа, да ја заборавам како непријатен спомен. Не ја сакав, навистина веќе не ја са-

кав, си кажував.

– Прашање е дали некогаш си ја сакал – додаваше глас од некој мрачен ќош на мојата свест.

– Не, прашање е дали тој некогаш воопшто може да сака? – се чу зарипнатиот глас на некој психијатар од друг агол.

– Се сака себе, само себе се сака. Само себе! – крескаше нов, непознат глас.

– Најмалку себеси се сака – смирено додаде психијатарот.

Гласовите почнаа да ме прогонуваат откако таа ме остави. Издржав уште неколку месеци во Осло работејќи на факултетот, а потоа на крајот од зимскиот семестар го спакував ранецот, ги извадив сите пари од сметката и побегнав во Бразил. Скитав некое време без некоја одредена цел за после неколку месеци да се вгнездам на островчето Моро до Сао Паоло на северот од земјата. Таму се вљубив во девојка која како да беше двојничка на мојата бивша жена. Кога првпат ја видов, не можев да верувам. Истото високо чело, истите безобразни очи, полни усни, вито тело кое се извива во ритамот на музиката и истиот мршав, речиси непостоечки задник. Само што оваа беше црнкиња. Се сакавме преку два месеци и гласовите во мене стивнаа. Веќе бев почнал да мечтаам, да планирам дури, како засекогаш да останам на островот. Гледав куп свои мургани деца како се бркаат по бескрајните песочни плажи. А тогаш еден ден дојде сета уплакана и рече дека мора да оди понатаму. Ми објаснуваше низ солзи, кои ми се чинеа искрени, дека маж ѝ е во затвор и дека мора да ги чува своите три деца кои ја чекаат во некое гратче во зафрлената покраина Мато Гросо кај нејзината мајка. Јас ништо не сфакав, се обидував да ја смирам со бакнежи и со нежни зборови на лош португалски. На крајот ја фати хистерија, почна да вреска дека Бразил е одвратна земја и дека сум глуп и да се вратам од кај што сум дошол. Кога се смири, бараше пари. Ѐ дадов колку што имав. Ме бакна, се заблагодари и замина.

Тогаш гласовите ми се вратија во главата, а јас, после уште

неколку месеци скитање низ Бразил, пак во Осло. На факултетот ме дочека отказ зашто сум исчезнал на повеќе од половина година без никому да се јавам. Можеби нешто и можеше да се среди, му бев драг на професорот Петерсен, мојот ментор, ама немаше смисла. Знаев дека пак ќе исчезнам, во првата прилика, штом ќе собирам доволно пари.

Некако издржав во Осло до есента, главно работејќи по цели денови. Кога имаше работа, како преведувач, а кога немаше, како градежен работник. Наесен пак ме фати немир и така пак заминав, прво во Хрватска па во Босна. Размислував за тоа како би било да се фрлам во Сава и да исчезнам, ама тоа не е лесно. Тогаш се лизнав и паднав во тињестата река.

3.

Ја бев оставил тогаш, пред две години, реката Сава зад себе. Ја оставив и куќата и улицата и таа касаба во која бев бил дете и во која некогаш бев бил поблиску до себе отколку што некогаш по тоа ќе бидам. Ги оставив зад себе разурнатите сидови, свенатите бавчи, мезарите и гробовите по разлоканите ледини.

После тој пад во Сава, сепак почувствував некаква нејасна надеж, почна во мене да гори некакво бедно и слабичко оганче. Сè уште точно не знаев што да сторам, ни како, но за почеток ја пресоблеков мократа облека, седнав во дедовиот Стојадин наречен „зеленко“ и тргнав кон Сплит. „Зеленко“ дедо ми го остави во тестаментот. Сопре на патот малку пред Мостар и повеќе не сакаше да се помрдне. Го оставив со клучевите во бравата и тргнав по патот стопирајќи со ранецот на грбот. Никој не ми застапа, нормално. Луѓето на тој пат возат како луѓи.

III

1.

Се будам одненадеж пред зората, потполно мокар од пот. Во првиот миг не сфаќам каде сум, срцето душмански удира во градниот кош. Остатоците од сонот разуздено танцуваат низ дедовата колиба и јас нагло станувам, ја тргам завесата за во собата да го пуштам јавето. Низ прозорецот продира како смрт бледа светлина, недоволна да го растера ужасот на сонот.

Сонот: Јас сум зол дух. Ме гонат три добри духови. Летаме како комети низ огромната зграда која потсетува на моето основно школо: „Народен херој Заим Мушановиќ“. Тие ме ловат како што бесни ловци го гонат пленот кој дотогаш веќе многу пати за влакно им се измолкнал. Знаам, ако ме дофатат, сè е готово. Додека збудалено летаме низ долгите ходници, нагоре-надолу по скалите, низ познатите училници, тие се закануваат и ми кажуваат што сè ме чека кога ќе ме дофатат, а јас главно се кикотам и им пцујам сè што стигнам. Еден стреловито ме следи кон затворениот прозорец; јас нагло скршнувам, тој удира во прозорецот. Го отворам прозорецот, го туркам добриот дух низ него, потоа го затворам и зафрчувам како куршум низ школската сала каде што некогаш чувавме почесна стража покрај Титовата слика. Преостанатите два добри духа се превиткуваат од болка и бес. Врескаат и квичат, пцујат, колнат отровно. Јас им дофрлувам поганштини, но чувствувам како ме фаќа страв, како паниката го совладува моето нематеријално тело и чувствувам дека нивните закани порано или подоцна ќе се остварат.

Ваквите буђења се вообичаени кога ќе престанам да пушам хашиш. Десетина години дував секој ден, со повремени прекини. Понекогаш престанував зашто не можев да набавам роба, а понекогаш за да ги разбистрам мислите. Последните години, кога

и да престанев да дувам, ноќе се потев. Таа пот е леплива и има сладникаво–киселкав мирис. Потоа почнаа да се враќаат сништа-та. Кога дуваш, не сонуваш. Кога ќе престанеш, сонуваш.

2.

Тој октомври пред две години летав назад кон Осло. Во авионот се трудев да не гледам во лицата на луѓето околу себе, да не ги слушам нивните гласови; не ме интересираат нивните блуткави приказни како го поминале одморот, колку го платиле сместувањето, а колку лигните на жар во некоја коноба на Хвар. Земам пиво, го отворам и несмасно истурам половина конзерва врз панталоните на младиот Норвежанец кој седи до мене и нешто понесено ѝ зборува на својата девојка. Таа е нездраво мршава, со влошки во градникот и со мали црвени акни по лицето кои неуспешно се обидува да ги сокрие со пудра. Младичот ме погледнува прво изненадено, потоа луто. Почнува со дланката да ја трга пената од панталоните, гласно пцуејќи на севернонорвешки дијалект. Јас кутам и го гледам како што човек гледа гнида која ќе му испие пола литро крв кога ќе стане вошка. Отпивам малку пиво, голтам валиум и ја вртам главата на другата страна.

Пред да втонам во блаженството на бесвеста, помислувам дека би било најдобро авионот да се урне откако ќе заспијам. Некаде во Алпите, ако може.

3.

Се будам пред авионот да слета на аеродромот Гардемоен, педесетина километри од Осло. Низ мене струи бран страв на кој не му го знам вистинскиот извор, но кој навистина добро го познавам. Секогаш било така: тој страв секогаш бил тука, тоа незадоволство од самиот себе и од остатокот на светот.

Тоа, всушност, беше трагикомично. Кога бев во Норвешка, сè ми одеше на нерви: норвешката музика и музичарите, книжевноста и писателите, насловите во весниците, телевизиските вести, норвешкиот јазик и сите дијалекти, норвешката историја, географија, природата, планините и фјордовите, нордиски мрачните, бесконечни зими, бескрајните летни денови, норвешките закони, владата, кралот, кралицата, принцот и принцезата, луѓето на улица, досадните, стармали момчиња и умислените девојчиња, фрустрираните девојки со напумпани газови и затегнати цицикишта, усуканите, искомплексирани младичи, а за фудбалот и политиката да не зборувам.

Истовремено, сè што имаше врска со Балканот беше како измислено: луѓето се непосредни, топли, бунтовни, ја нема таа норвешка овча послушност, не те ограничува пајаковата мрежа од закони, владее јавашлак, немарност и хаос, циганлак плоден кој, баш таков каков што е, со сите свои лоши страни, сепак му е поблизок на човечкото суштество отколку студената, металната, совршено организираната и во секој дел внимателно контролирана општествена структура. Хаосот е живот, размислував во некоја од своите најмени собички во источниот дел на Осло. Палев џоинт по џоинт и заклучував: да се организира хаосот значи да се тежнее кон ништожност. Слушав балканска, ориентална или африканска музика, читав книги на наши, купував весници, ги следев вестите.

Имаше вистина во сето тоа мое напредување, но никој не ме тераше да бидам во Норвешка. Можев да се вратам на Балканот. И не дека не се обидував, но токму во тие мигови мојата внатрешна машина зарибуваше. Кога ќе отидев во Хрватска, Босна, Србија, Црна Гора, Македонија, после почетните недели, исполнети со средби со пријатели и разуздени пијанки, сè добиваше поинаков облик. И раширената Норвешка и ридестиот Балкан. Ќе се разбудев така едно утро во Риека, Сплит, Загреб, Сараево, Мостар, Тузла, Белград, Нови Сад, неважно, обично мамурен, издишан, со свест стеснета од некаква дрога, и одеднаш сè се превртуваше наопаку.

Ме начекуваше мешавина од гадење и паника, чувство на потполна утка. После две седмици се повлекував во самотија, почнував да слушам норвешка музика, да читам книги на норвешки, а ако веќе се напиев, почнував да трујам за убавините на норвешката природа, за нивната истанчена култура, развиената демократија, класниот мир и слични трици.

***

Крајот на сонот: Двата преостанати добри духови ме стигнуваат, го чувствувам нивниот бес, го слушам нивното запенето режење, веќе ги подаваат грозните шаки кон тенкиот гасовен опаш кој останува зад мене додека летам менувајќи ја насоката најбргу што можам. Издишувам, чувствувам дека ја губам силата, дека можеби и сум го заслужил сето она со кое ми се закануваат, можеби и би сопрел, но би сакал само да знам: зошто? Сево ова е страшно само затоа што не можам да сфатам зошто сум *јас* злиот дух, а тие се добрите, зошто *јас* бегам, а тие прогонуваат, зошто *јас* се плашам, а тие се силни и надмени. Летаме понатаму, повеќе не ги препознавам просториите, ниту зградата, доаѓаме на врвот, *јас* излетувам низ покривот, таму има голем оџак, и чувствувам дека можеби тука за момент можам да се сокријам и да се одморам. Се шушнувам нечујно во него, пролетувам низ густата, чадлива темнина и тогаш се будам сиот во пот.

Со ужас сфаќам дека овој свет е само мрачен оџак во кој за миг сум се засолнал од потерата.

IV

1.

Се сеќавам како излегувам од авионот, тап од валиумот, минувам низ пасошката контрола зевајќи. Низ образите ми лизгаат солзи. Полицаецот љубезно поздравува, гледа во мојот црвен норвешки пасош, прашува од каде доаѓам, јас му одговарам забавено, низ нос. Тој удира печат во слободната страница и вели: – Добредојде дома! – Го погледнувам зачудено, на лицето му барам траги од сарказам, но тоа е искрено и румено. Се тетеравам понатаму. Го земам багажот, еден стар син ранец кој еднаш одамна го украдов во пералната во студентскиот дом во Осло, и одам кон излезот. На царинската контрола, секоја од својата страна на преминот, стои еден полицаец со куче, чија раса не можам со сигурност да ја одредам, и една полицајка. Кучето ги душка луѓето додека поминуваат. Кога му пријдов, видно се возбуди, почна да мавта со опашот и да се врти околу мене. Сепак мислам дека е лабрадор. Полицајката прашува дали би можел со неа да појдам во просторијата од десната страна. Тргнувам без збор. Замолува багажот да го ставам на маса и да ги отворам малиот и големиот ранец. Ме прашува дали знам зошто ме сопреле. Велам дека знам.

– Знаеш ли какво куче е она?

– Знам.

– Зошто реагираше на тебе?

– Може зашто во овој ранец до пред некое време имав трева
– одговарам зевајќи.

Таа како да се израдува, тивко ја повторува мојата реченица од збор до збор. Почнува да копа низ малиот ранец кој го носев

како рачен багаж. Ме прашува дали сè уште имам нешто такво со себе.

Ја гледам и молчам. Таа го повторува прашањето. Прашувам дали ѝ личам баш до толку глуп.

Потоа морам да ги вадам сите работи од двата ранци, главно валкана облека и по некоја книга. Ме прашува дали пушам хашиш, јас одговарам потврдно.

– Пушиш? – повторува и за момент престанува да рошка низ несесерот.

– Пушам – одговарам и чувствувам лесно но исполнувачко задоволство што сум толку ебено ладен. Знам дека тоа е затоа што оној валиум од авионот уште ме држи и дека мојата флегма е лажна, ама гајле ми е. Полицајката ме прашува кога последен пат сум пушел.

– На аеродромот во Сплит.

Потоа доаѓа другиот полицаец, ме одведува во соседното сопче. Таму љубезно ми наредува да се соблечам гол. Се соблекувам без никаков срам, за миг помислувам дека би можел и да заиграам.

Полицаецот, навикнат на луѓето да им биде непријатно, се обидува да започне разговор. Додека ги претресува јакната, панталоните, чорапите, кондурите, пристојно прашува каде сум патувал, што сум правел, што сум по професија и такви работи. Јас ги соблекувам гајките, му ги пружам, останувајќи потполно гол. Му велам дека воопшто не ми се зборува, туку тој нека си ја брка својата работа, а јас мојата.

– Океј? – додавам од високо.

– Океј – одговара мирно.

Ми гледа во устата, под мишките, и на крајот останува уште да ми ги пикне прстите во анусот. Ама гледам дека во последен момент се предомислува и се откажува од сè.

– И поарно – помислувам злобно. – Таму ни јас не би сиркал.

2.

Вратата се раширува со резок електронски звук, минувам низ неа. Зачекорувам преку зелената црта на подот и влегувам во Норвешка. Куп луѓе пред мене очекуваат некој свој. Една девојка поминува зад мене, ѝ приоѓа младич со букет цвеќе, таа му трча во прегратка, не се бакнуваат, само стојат долго прегрнати, тој ѝ шепоти во увото. Јас стојам со едниот ранец на грбот, а со другиот во левата рака, и зјапам околу себе, божем барам некого кој ме чека.

– Норвешка... – помислувам и полека тргнувам понатаму. Еден низок маж со мустаќи во раката држи парче хартија на кое пишува „Хелена“. Во другата рака држи норвешко знаменце.

Чекорам бавно, очекувам нешто, налет чувства, сеќавања, чекам некој да го извикне моето име, да ме фати за рамо... Застанувам, се вртам... Ништо. Стивнаа дури и гласовите во мојата глава. Ги гледам луѓето околу себе како чекорат, го влечат багажот, други ги дочекуваат радосно, гледам како зборуваат, ги растегнуваат усните во насмевки, понесено мавтаат со рацете. Сè се забавува, гласовите стануваат подлабоки, јас се вртам околу себе, чувствувам како гласовите стануваат оддалечен одек, како полека исчезнуваат некаде во тилот, нозете ми стануваат меки, црниот мермерен под како да се претвора во савска тиња и почнувам да се вртам веќе сосема изгубено, како сом во врша, слушам еден од гласовите како доаѓа однекаде од 'рбетната 'рскавица, слушам како со потсмев ги спомнува годините потрошени во Норвешка, како се смее и пее некоја циганска песна, но подбивно и предизвикувачки, се обидувам да го задушам, но тој пее и ни малку не му е гајле, посакувам да паднам во несвест, се вртам полека и понатаму, некој стар пар поминува покрај мене загледувајќи ми во зениците, јасно го гледам тоа, колената конечно почнуваат да треперат, го гледам оној мустаќот со знаменцето, му приоѓа висока блондинка, може да е Русинка, тој ѝ го пружа знаменцето, таа го

зема и се гледа дека не знае што прави со тоа, а ни со него, помислувам дека и јас можев да земам парче хартија и да напишам „Хелена“ и да чекам. Помислувам: Норвешка...

Чувствувам студена вода на лицето, некој благо ме плеска по образите, полека се свестам. Над мене неколку глави значајно кимаат, задоволни што биле сведоци на една „несекојдневна“ случка, среќни што конечно нешто доживеале. Ја фаќам раката што ме плеска, ѝ припаѓа на средовечната продавачка во киоскот пред кој сум се струполил. На левата дојка има закачена плочка на која пишува: Катрин. Катрин е русокоса, има фризура на Љупка Димитровска и загрижено дрдори на јужнонорвешки дијалект. Најпрвин помислив дека ми се обраќа мене, но потоа се наведна, ги исфрли цицките пред мојот нос, ме плескаше по образите и јас сфатив дека си зборува самата со себе. Ѐ ја тргам раката и единствено што успевам да изговорам е:

– Шеќер, дајте ми шеќер...

Станува, оди до својот киоск и од фрижидерот вади Кола.

Откако отпив малку зашеќерена газирани вода, станав, а луѓето околу мене почнаа да се разотидуваат. Претставата е завршена. Катрин се враќа на пултот во својот киоск, некој маж веќе нетрпеливо чека да плати за весникот.

Јас приоѓам после него, ѝ се заблагодарувам на помошта, сакам да ја платам Колата, таа одмавнува со раката, вели дека тоа не е ништо, се загрижила, ме видела оддалеку како се тетеравам. Јас конечно го кревам погледот од нејзините цицки и ја погледнувам в очи. Под таа педесетина години обликувана маска ме гледа тажно девојче. Ги познавав таквите погледи и, да бидам искрен, се плашев од нив.

Се заблагодарив, го кренав ранецот на грб, се завртев и заминав.

Додека излегував, погледот ми падна врз насловите во весниците. „Принцезата Мет-Марит најелегантна на балот“, „Како да

се заштедат илјадници круни од струја“, „40 мртви во Ирак“, „Големиот брат – Кристина ги оперираше градите“...

3.

Седнав на воз до градот, се симнав на Осло Централстасјон, излегов од железничката станица и застанав. Беше вечер, неонските реклами се палеа и се гасеа, трамваите брмчеа и свонеа, црвените, жолтите и зелените светла на семафорите се менуваа, луѓето по команда тргнуваа и сопираа, се сретнуваа и се разминуваа, се враќаа од досадните работи, си одеа дома, одеа по децата во градинка, седнуваа на масите со набрзина спремена храна, разговараа за тоа како го поминале денот, ги ставаа децата во кревет, потоа ги вклучуваа телевизорите, ги чекаа омилените серии, спиеја.

Лево од железничката се наоѓа Плата, широк тревник каде што се собираа наркомани. Се тетеравеа во групички, се собираа во поголеми, потоа се разотидуваа, ја средуваа робата, разменуваа пцости и за нив важни информации, си довикуваа едни на други, нападно гребеа пари од минувачите, се препираа со полицијата која од време на време ги растеруваше.

Се спуштам во темнината на подземната железница и фаќам воз кон источниот дел на Осло, до станицата Туен.

V

1.

Тогаш, пред две години, додека се возев со метрото кон станицата Туен, ги цедев од себе последните капки оптимизам. Се обидував да мислам дека сепак сè уште сè може да биде добро, дека може да се почне од почеток, дека луѓето сешто доживуваат, паѓаат и пак се креваат, дека не треба од сè да се прави драма и трагедија, кој кур си замислуваш, мислиш дека само тебе ти е тешко, мислиш дека целиот свет се врти само заради тебе? Тоа го мислиш? Баш како што ти зборуваше и стариот твој.

2.

Излегов на Туен и по нагорнината се качив низ Хагегат. Покрај мене поминуваат три млади Сомалијки. Едната е покриена и носи превез преку лицето, а другите две се стегнати во џинс и со високите потпетици боцкаат по плочникот. Се смеат и со рацете мавтаат низ воздухот. На плоштадот Туен на една од клупите седат двајца неприродно мршави младичи. На едниот главата му паѓа на градите, а другиот зјапа во нешто кое го држи во напалу отворената дланка. Првиот ја крева главата за миг, пцуе, потоа главата повторно му паѓа нанавпред.

Доаѓам до бројот 52. На едно од свончињата го наоѓам презимето на Егил: Јохансен. Засвонувам. Некој глас одговара, се претставувам и вратата се отвора. Влегувам и по дрвените скали се качувам на вториот кат. На отворената врата стои Егил и срдечно ме поздравува. Нема бакнување и гушкање како на Балканот. Доле мораш да се бакнуваш со луѓето кои ги гледаш секој втор ден. Со девојки тоа некако и би ги поднел, ама со мажи сериозно би ми

одело на нерви. Најлоши се оние кои уште и се навредуваат ако, според нивното мислење, не ги бакнеш доволно страшно. Па мораш да пазиш дали некогаш ќе бакнеш два или три пати, а има и такви кои се чувствителни на која страна ќе му го дадеш првиот бакнеж. Поради тоа бакнување изгубив неколку луѓе за кои мислев дека би можеле да ми бидат пријатели.

Егил беше мршав и висок, не зборуваше многу, ниту ги покажуваше чувствата на бучен начин. Кога ќе ставеше шапка, потсетуваше на многу мршав Клинт Иствуд. Беше десет години помлад од мене и пред неколку години му предавав јужнословенски книжевности на Универзитетот во Осло. Така и се запознавме, а по некое време и се зближивме. Понекогаш знаевме да запалиме цоинт или да испиеме пиво после предавањата. Го запознав со циганската музика и многу му се допадна. Сега, ми кажа, студира арапски и работи како диџеј низ клубовите во Осло. Пушта арапски, африкански и цигански музика збогатени со електронски битови.

Ми рече дека една од собите во четирисобниот стан ќе биде слободна за една недела па, ако сакам, можам да се вселам. Дотогаш можам да спијам на софата во дневната соба. Во станот, освен Егил, живееја уште двајца младичи. Еден од нив заминува идната недела.

Се согласив и потоа веќе немавме за што да разговараме. После неколку минути тишина, Егил рече дека ќе оди во својата соба зашто мора да учи, а јас отидов да се истуширам.

3.

После туширањето си направив постела на софата пред телевизорот. Егил и другите двајца станари наизменично влегуваа и излегуваа од бањата и потоа се повлекоа во своите соби. Утре е нов работен ден, треба порано да се легне за да се собере сон. Јас

легнувам на софата, се покривам со вреќата за спиење и го вклучувам телевизорот. Педесет програми, но на ниеден не можев да останам повеќе од пет секунди. Го исклучив телевизорот и се обидов да спијам. Но пред да заспијам, низ главата почнаа да ми поминуваат секакви мисли. Прво размислував за тоа што ќе правам сега во Норвешка. Ќе најдам некаква работа, ќе работам од 8 до 16, ќе пушам хашиш сам во својата соба од 17 до 24, во викендите ќе се опивам, ќе пробам нешто да легнам, во недела ќе бидам мамурен, ќе гледам порно или ќе лежам пред телевизорот и ќе ги вртам педесетте програми, ќе го чекам понеделник, ќе го чекам вторник, ќе ја чекам среда, ќе чекам... Или ќе се вљубам во некоја девојка, ќе ги поминувам викендите со неа, ќе одиме на излети, ќе ѝ подарувам ситници, ќе водиме љубов на необични места, ќе ја мамам, ќе чекам таа мене да ме измами, ќе прекинуваме па ќе се смируваме, ќе ја тешам и ќе ѝ ги бришам солзите, ќе го растегнуваме тој однос сè додека некој од нас не најде некој друг или додека таа не забремени. Го помислив тоа и речиси почнав да се смеам зашто, нормално, се сетив на бившата жена. Понекогаш не бев сигурен дали е стварна или е само демон задолжен да ми ја мачи душата.

После ваквите мисли, не можев да заспијам. Немав хашиш, па по малку ме фаќаше криза. Зедов валиум, го голтнав и со главата се свртев кон наклонот.